

ДУМА́НСЬКИЙ Антон Володимирович (08(20). 06. 1880, м. Іваново-Вознесенськ, нині Іваново, РФ — 14. 05. 1967, Київ) — хімік. Дід [О. Думанської](#). Доктор хімічних наук (1935, без захисту дис.), професор (1913), член-кореспондент АН СРСР (1933), академік АН УРСР (1945). Заслужений діяч науки Казах. РСР (1943) та УРСР (1950). Велика премія ім. Д. Менделєєва Рос. фіз.-хім. товариства (1932). Державні нагороди СРСР. Закін. Київ. політех. інститут (1903), залиш. для підготовки до професор. звання під керівництвом [М. Коновалова](#); викладав до 1913. Заснував першу в Рос. імперії лаб. колоїд. хімії (1904). Стажувався у проф. Г. Фрейндліха (Ляйпциг, Німеччина, 1907). У 1913 захистив першу в Росії дис. в галузі колоїд. хімії (звання магістра). 1913–30 — проф., водночас 1919–21 та 1923–27 — ректор Воронеж. с.-г. інституту (РФ); засн. лаб. колоїд. хімії, ініціатор відкриття хім.-технол. відділ. (1923), що згодом реорганіз. у ф-т, а 1930 — у Хім.-технол. інститут харчової промисловості, де Д. відтоді працював. Також ініціював створення і очолював НДІ колоїд. хімії (1932–41). У 1942–43 — проф. фіз. хімії Казах. університету (Алма-Ата, нині Алмати), 1943–45 — зав. колоїд. лаб. харчової промисловості Наркомату харчової промисловості СРСР (Москва). 1945–60 — директор Ін-

ституту заг. і неорган. хімії АН УРСР (Київ); за сумісництвом 1946–52 — завідувач кафедри колоїд. хімії Київ. університету. Засн. вітчизн. школи колоїд. хімії. Досліджував гідрофільність дисперс. систем. Сформулював положення про стійкість золів, що обумовлена зарядом частинок і наявністю сольват. оболонки. Реалізував ідею застосування ультрацентрифугування для визначення розміру колоїд. частинок (1907). Розробив нові методи кількіс. визначення зв'язаної води та заг. принципи ліафілізації дисперс. систем, пояснив вплив зв'язаної води на діелектр. властивості дисперс. систем. Низка розроблених Д. методів контролю дисперс. систем втілені у вироб. процесах, зокрема у харчовій промисловості. Засн. і гол. ред. «Коллоидного журналу» (1935–60). Ім'я Д. присвоєно Інституту колоїд. хімії і хімії води НАНУ (Київ).

Основні праці

Учение о коллоидах: Учеб. пособ. Москва; Ленинград, 1932; 1935; 1937; 1948; укр. перекл. – К., 1934; Связанная вода в хлебопечении. Москва; Ленинград, 1934 (співавтор); Дисперсность та колоїдний стан речовини. Х.; К., 1934; Лиофильность дисперсных систем. Воронеж, 1940; Воднорастворимые коллоиды, их значение в пищевой промышленности и методы их определения. Москва; Ленинград, 1941; Влияние коллоидов на процессы сахароварения. К., 1950 (співавтор); Библиографический очерк развития отечественной коллоидной химии. Вып. 1–3. К., 1955–58 (співавтор).

Рекомендована література

1. Кульман А. Г. Антон Владимирович Думанский // Сахар. пром-сть. 1950. Вып. 6;
2. Антон Владимирович Думанский. К., 1955;
3. Некряч Е. Ф. Антон Владимирович Думанский // УХЖ. 1960. Т. 26, вып. 3;
4. Волков В. А., Вонский Е. В., Кузнецова Г. И. Выдающиеся химики мира: Биограф. справоч. Москва, 1991;
5. Липшиц.

[В. Г. Сафронова](#)

Бібліографічний опис:

Думанський Антон Володимирович / В. Г. Сафронова // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2008. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-19507>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).